

Ir contra la naturaleza es trabajo perdido. Séneca

M'agradaria tornar a Lo Rat Penat

VICENT Soler *

Tot el valencià que sé me l'ensenyaren a Lo Rat Penat. Eren encara els anys seixanta. Un servidor havia acabat d'entrar a la Universitat i el mestre en *gai saber*, membre de la secció de llengua de lo Rat i capellà del meu poble, de Rocafort, mossèn Vicent Sorribes, m'animà a fer els tres cursos de valencià que s'hi impartien. En realitat, el camp estava assaonat. Des de ben menut, mossèn Sorribes —don Vicent— m'advertia una i altra vegada que calia parlar valencià i que, si fora possible, parlar-lo bé. Per què —em deia—; si *Dios és Déu*, diem *adiós* i no adéu quan parlem en valencià?

Recorde un acte de clausura dels cursos de llengua, amb una lliçó impartida per Antoni Igual Úbeda, que em va emocionar, per la solemnitat amb què el valencià era utilitzat, molt lluny del que estava acostumat a viure en aquells temps. Recorde, també, haver estudiat amb la *Gramàtica valenciana* i el llibre *Parleu bé*, de Carles Salvador. Recorde, així mateix, haver recuperat paraules que la meua generació ja no coneixia, com trespol, i adonar-me que la nostra llengua tenia sinònims a manta, vius a diferents comarques valencianes, com bascoll i clatell.

També vaig acudir a una marxa al Puig un 9 d'Octubre (de 1968?), organitzada per la Joventut (la que havia inspirat gent com Enric Tàrrrega o Alfons Cucó) de lo Rat, que la Guàrdia Civil va impedir a colps a l'altura de la Pobra. Tot allò m'impel·lí a fer-me soci i així vaig lligar-me a la institució en els anys tan delicats del tardo-franquisme. La *Cançó de lluita*, que hi vaig aprendre, va acompanyar-me durant els moments difícils de la vida clandestina per les llibertats democràtiques i la recuperació de l'autogovern dels valencians.

Totes estes experiències varen alimentar la meua autoestima com a valencià i vaig prendre la decisió de fer del valencià la meua llengua de treball preferent, junt amb el castellà i l'anglès, animat —reconeguem-ho— per Ernest Lluch. El febrer de 1978 llegiria la meua tesi doctoral en valencià, la primera en esta llengua a la Facultat d'Economia de València (junt amb la de Josep Sorribes), molt abans de que la Constitució i l'Estadut hi donaren cobertura legal.

Mentrestant, Lo Rat Penat, el meu estimat Rat,

havia viscut uns moments convulsos que el varen portar a allunyar-se de la seua línia tradicional, almenys de la tradició que jo coneixia. La d'una institució que, entre altres fets, no havia deixat extingir-se la flama de la llengua enmig de la maror d'un franquisme que feia creure que el valencià estava en fase terminal, la que havia desplegat totes les possibilitats del gran consens lingüístic que els valencians havíem aconseguit amb les Normes de Castelló l'any 1932, la que havia cedit els locals per a la constitució de CC OO a València. La que, en síntesi, havia tingut un comportament cívic i nacional envejable.

Per tot això, no podré oblidar mai el trist espectacle de l'assemblea general del 30 de gener de 1976, al saló del Consolat del Mar de la Llotja de València. D'una banda, totes les forces democràtiques antifranquistes i, d'altra, un conglomerat heterogeni de socis liderats per l'alcalde i el president de la diputació (franquistes, és clar) i per joves com Xavier Marí. Una misteriosa pila de vots per correu permeté guanyar la candidatura d'aquests, contra l'evidència que, entre els presents, la majoria era clarament dels primers. Mossèn Sorribes, que el vaig tindre al meu costat tota l'assemblea, en veure el resultat va tirar-se les mans al cap i va témer el pitjor per al futur de l'entitat. De fet, al dialogant professor Sançhis Guarnier l'expulsaren l'any següent. Al poc, vaig enterar-me que un servidor, com molts altres, havia perdut la meua condició de soci. Així i tot, farà uns deu anys, la Joventut de lo Rat (liderats aleshores per gent com Artur Ahuir i Vicent Flor), va convidar-me a una tertúlia, de record inesborrable per a mi.

Vint-i-cinc anys més tard, una vegada superada la raó principal per la qual van haver aquelles divisions, és a dir, una vegada aclarida l'autoritat normativa de la llengua —en constituir-se l'Acadèmia Valenciana de la Llengua— per qui té la legitimitat per a fer-ho, les Corts Valencianes, m'agradaria tornar a Lo Rat Penat.

Tornar per a contribuir modestament —junt a tants d'altres, junt amb els enrics tàrregues, els alfons cucós, però també els xaviers marís— a fer-lo més plural, més viu, més ambiciós, més útil per a la tasca que ens hauria d'unir a tots el socis: treballar per fer del valencià la llengua habitual de les valencianes i els valencians. Per contribuir a fer del valencià un instrument de cohesió —i no de confrontació estèril— del nostre poble. Com volia mossèn Sorribes, per a aconseguir que, cada dia, més gent parle valencià i, a ser possible, que el parle bé.

* Catedràtic d'economia aplicada de la Universitat de València.